

Biologická léčba psoriázy – účinná metoda, o které většina pacientů neví

doc. MUDr. Spyridon Gkalpakiotis, Ph.D., MBA

primář Dermatovenerologické kliniky Fakultní nemocnice Královské Vinohrady a 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

V čem spočívá tzv. biologická léčba lupénky? Jaké výhody nabízí oproti konvenčním metodám, např. topické či systémové léčbě?

Biologická léčba velmi cíleně zasahuje do patologických procesů imunitního systému pacienta s psoriázou. Dokáže zablokovat konkrétní cytokiny které jsou klíčové pro vznik psoriázy, například IL-23, IL-17 nebo TNF- α . Nabízí celou řadu výhod oproti klasickým metodám, ať je to fototerapie, lokální léčba, nebo konvenční systémová léčba. Jde o výrazně účinnější metodu, která dokáže až u 50 % pacientů nabídnout kompletní zhojení, a u více než 80 % téměř kompletní regresi psoriázy. Další zásadní výhody jsou bezpečnost a snášenlivost. Biologickou terapii pacienti snášejí lépe než konvenční systémovou léčbu, protože nemají nauzeu, jako například u methotrexátu, ani suchost v puse nebo popraskání rtů, jako u retinoidů. Biologická léčba je zároveň velmi bezpečná, a to při krátkodobém i dlouhodobém podávání. Neobjevuje se totiž kumulativní toxicita, jak ji známe třeba z cyklosporinu. Další výhodou pro řadu pacientů je forma podání a nízká frekvence aplikací.

Odkdy je v ČR biologická léčba dostupná a jaké za tu dobu přinesla výsledky?

Biologická léčba je dostupná cca od roku 2005. První biologický preparát pro léčbu psoriázy, který se objevil na trhu, byl po 4 letech z bezpečnostních důvodů stažen. Měl ovšem úplně jiný mechanismus účinku než dnes dostupná biologika, a také je potřeba zdůraznit, že v té době byly klinické studie úplně jiné než dnes. Prováděly se na výrazně menším množství pacientů a po výrazně kratší dobu. Další biologické preparáty, které byly postupně

dostupné pro terapii psoriázy, se používají dodnes. Doslova se dá říci, že biologická léčba přinesla revoluci nejen v léčbě psoriázy, ale i obecně, v rámci dermatovenerologie jako oboru. Najednou jsme byli schopni nabídnout pacientům s psoriázou rychlé, účinné a dlouhodobé řešení.

Kolik pacientů s psoriázou v současnosti využívá biologickou léčbu? Jaký podíl tvoří na celkovém počtu psoriatiků, pro které by léčba byla vhodná?

V současnosti se biologickou léčbou léčí přibližně čtyři tisíce pacientů. Pokud budeme vycházet z toho, že v ČR žije přibližně 250–300 tis. pacientů s psoriázou, a z nich cca 25–30 % trpí středně těžkou až těžkou formou nemoci (což z nich činí kandidáty na biologickou léčbu), podíl léčených je opravdu malý.

Kdy je pacientovi možné předepsat biologickou léčbu psoriázy? Jaké podmínky musí splňovat?

Aby pacient mohl dostat biologickou léčbu za úhradu z veřejného zdravotního pojištění, musí splnit tzv. indikační omezení úhrady. Každé biologikum má vlastní podmínky, ale pokud se na to podíváme obecně, u všech preparátů je potřeba, aby pacient trpěl středně těžkou až těžkou ložiskovou psoriázou, což znamená, že dosahuje PASI skóre vyšší než 10. Dále je potřeba, aby došlo k selhání jiného druhu terapie. Spadají sem i případy, kdy pacient jinou léčbou netoleruje nebo je mu kontraindikována. Pro některé biologické léky stačí třeba selhání lokální terapie a fototerapie, pro jiné je potřeba, aby selhaly 2 systémové léky.

Jak přistupovat k pacientům, u kterých různé typy běžné léčby selhávají? Jsou dostatečně informováni o všech dostupných možnostech?

Primárně musíme vycházet z rozsahu postižení. Pokud pacient trpí mírnou formou psoriázy, lze vyzkoušet různé možnosti lokální terapie. Dnes disponujeme i moderními lokálními preparáty, třeba ve formě pěny. Pokud trpí mírnou formou postižení a lokální léčba je nedostačující, pak je potřeba se podívat na potřeby konkrétního pacienta a na to, jaký dopad má psoriáza na kvalitu jeho života. Je-li značný, je na místě uvažovat o celkové terapii i u mírnějších forem psoriázy. Pokud od začátku pacient trpí středně těžkou až těžkou formou psoriázy a dojde k selhání více než 2 variant léčby, pak je na místě uvažovat o biologické léčbě.

Informovanost pacientů stran moderní terapie psoriázy je v dnešní době díky internetu a televizi určitě lepší, ale samozřejmě stále existují rezervy. Proto je potřeba pravidelná

INZERCE

osvěta o moderních možnostech léčby. Každý dermatolog by měl být seznámen s možností biologické terapie, a pokud ji sám nemá možnost předepsat, měl by pacienta co nejdříve poslat do centra pro biologickou léčbu.

Jak motivovat pacienta právě pro volbu biologické léčby? Co jsou nejčastější bariéry k tomu, aby mu byla léčba předepsána a jak k tomu může přispět dermatolog či revmatolog?

Je potřeba pacientovi pečlivě vysvětlit, co pro něj biologická léčba znamená, jaké jsou její výhody, jaké má rizika a jaké jsou její limity. Nejčastější bariéru představují indikační omezení úhrady. Často k nám do ambulance přicházejí pacienti s těžkou formou psoriázy, kteří neabsolvovali nic jiného než lokální léčbu. Takoví pacienti musí potom projít minimálně fototerapií. V případě, kdy jim chceme nabídnout nejnovější biologické preparáty, pak kromě fototerapie musejí nejprve absolvovat i klasickou systémovou léčbu.

Jak vypadá proces léčby? Co musí pacient absolvovat? Nakolik je biologická léčba limitující v běžném životě v porovnání s jinými metodami?

Pokud pacient splňuje úhradová kritéria biologické terapie, je potřeba zjistit, zda existují nějaké medicínské kontraindikace k jejímu nasazení. Je potřeba vyloučit chronické infekce včetně těch, jež mohou být skryté, například latentní formu tuberkulózy. Proto musí pacient před nasazením biologické terapie absolvovat rentgen hrudníku a odběry krve a moči. Také je potřeba zjistit, zda pacient netrpí maligním onemocněním. V řadě situací je pochopitelně potřeba postupovat individuálně, třeba v případě pacientky, která plánuje otěhotnět, nebo pacienta, který má v plánu očkování živou vakcínou. Pokud lékař shledá, že pacient je vhodný k zahájení biologické terapie, je nutná edukace stran toho, jak bude aplikace probíhat. Pacienti si aplikují biologickou léčbu doma ve formě předplněných injekcí nebo pera. V běžném životě tak biologická léčba pacienta nelimi-

tuje téměř vůbec, protože ji obvykle velmi dobře snáší, nemusí chodit na pravidelné odběry krve a aplikace je jednoduchá a s malou frekvencí.

Lze se s pomocí biologické léčby zbavit projevů psoriázy na kůži úplně? Jaký je podíl pacientů, kterým biologikum zabírá po celý život?

Biologická léčba psoriázy je velmi účinná a umožňuje dosáhnout kompletní remise. Úplného zhojení kůže je u novějších biologických preparátů možné dosáhnout u cca 50 % pacientů. Je ale nutno dodat, že až 80 % pacientů se zhojí téměř kompletně, což znamená, že se u nich objevují již jen velmi diskrétní ložiska psoriázy. Ačkoliv biologická léčba funguje dlouhodobě, není v tuto chvíli možné říci, jaký podíl pacientů si po zbytek života vystačí se stejným preparátem. Zároveň platí, že pokud jeden biologický preparát přestává fungovat, lze jej snadno nahradit jiným, který bude s největší pravděpodobností také velmi účinný.